

Spolufinancování CSR aktivit cukrovarnických podniků

Možnosti podpory ze zdrojů Evropské unie v České republice

CO-FINANCING OF CSR ACTIVITIES OF SUGAR-PRODUCTION ENTERPRISES
OPPORTUNITIES FOR THE EU-FUNDED SUPPORT IN THE CZECH REPUBLIC

Jana Košťálová, Liběna Tetřevová – Univerzita Pardubice

Významnou příležitostí pro cukrovary působící v České republice je možnost čerpat prostředky Evropských strukturálních a investičních fondů na spolufinancování vybraných podnikatelských aktivit. Jedná se konkrétně o aktivity, které mají širší společenský dopad. V daném kontextu hovoříme o tzv. společensky odpovědných aktivitách, naplňujících aplikaci konceptu společenské odpovědnosti firem (corporate social responsibility – CSR). Podstatou společensky odpovědného chování firem přitom je „takové chování manažerů a dalších zaměstnanců firmy, které respektuje nejen ekonomické a technické zájmy firmy, ale i zájmy všech firemních stakeholderů, přičemž je realizováno dobrovolně nad rámec zákona a smluvních ujednání a prolíná se všemi firemními činnostmi“ (1). Podpora přitom může směřovat do všech tří základních CSR oblastí definovaných v pojetí triple bottom line tzv. „3P“, tj. Profit (zisk), People (lidé) a Planet (planeta). Podporována tak může být aplikace aktivit odpovědnosti ekonomické (spočívající v transparentním podnikání, uplatňování principů dobrého řízení a rozvíjení pozitivních vztahů se stakeholdery), odpovědnosti sociální (spočívající v odpovědném chování vůči zaměstnancům – interní sociální odpovědnost a veřejnosti – externí sociální odpovědnost) a odpovědnosti environmentální (spočívající v minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí) (1, 2).

Nutnost věnovat pozornost tomuto tématu je determinována především návratem liberálního prostředí do českého cukrovarnictví. Ukončení evropských produkčních kvót v říjnu 2017 povede ke zvyšování objemu produkce a větší konkurenci v tomto odvětví, a to jak na českém, tak evropském trhu. Potřeba zaměřit pozornost na tuto problematiku souvisí i s aktuálním společenským trendem projevujícím se rostoucím požadavkem na uplatňování společensky odpovědného chování podniků v rámci dodavatelsko-odběratelských řetězců. Tento požadavek se ve zvýšené míře projevuje u podniků, jejichž výroba, či produkce

je považována za tzv. společensky citlivou. Mezi tyto podniky patří také podniky potravinářského průmyslu, tedy i cukrovary. V rámci rozvoje cukrovarnictví v České republice tak bude klíčové akcentovat aktuální trendy a rozvoj realizovat v duchu konceptu společenské odpovědnosti podniků. Vhodně nastavený koncept CSR přitom není zdrojem přínosů jen pro společnost jako celek, ale také pro samotné firmy, např. v podobě zlepšení reputace firmy, zvýšení publicity, odlišení se od konkurence, zvýšení loajality zákazníků, zvýšení spokojenosti a loajality zaměstnanců či snížení míry jejich fluktuace.

Spolufinancování společensky odpovědných aktivit cukrovarnických podniků v ČR v programovém období 2007–2013 ze zdrojů Evropské unie

V programovém období 2007–2013 bylo v České republice za podpory zdrojů Evropské unie realizováno více než 70 000 projektů v celkové hodnotě 759,6 mld. Kč (3). Podporu bylo možné získat v rámci 26 operačních programů (tematických operačních programů, regionálních operačních programů, operačních programů pro hlavní město Prahu a operačních programů územní spolupráce) z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) a Fondu solidarity. Prostředky na podporu realizace společensky odpovědných aktivit bylo možné získat především z operačních programů Životní prostředí, Lidské zdroje a zaměstnanost a Podnikání a inovace a rovněž z Programu rozvoje venkova. Z pěti cukrovarnických firem působících v České republice využily této možnosti pouze dvě firmy, a to Tereos TTD, a. s., a Litovelská cukrovarna, a. s. Bližší informace k realizovaným projektům uvádí tab. I.

Všechny uvedené projekty cukrovarnických firem působících v České republice realizované v minulém programovém

Tab. I. Podpora CSR aktivit cukrovarnických firem v České republice v programovém období 2007–2013

Podnik	Název projektu	Operační program	Termín realizace projektu	Výše podpory projektů z ESIF (Kč)
Tereos TTD, a. s.	Rozvoj vzdělávacího procesu zaměstnanců společnosti Tereos	Lidské zdroje a zaměstnanost	2010–2013	5 404 687,40
	Snížení emisí TZL ze sušáren řepných řízků v cukrovaru Dobruvice	Životní prostředí	2013	16 736 500,00
Litovelská cukrovarna, a. s.	Modernizace energetického zdroje Litovelská cukrovarna, a. s.	Životní prostředí	2013–2015	11 496 802,50
Celkem	—	—	—	33 637 989,90

Pramen: Vlastní zpracování na základě (4)

období za podpory evropských fondů směřovaly na podporu společensky odpovědných aktivit těchto firem. Podpořeny byly především aktivity environmentální odpovědnosti, ale podporu získal i projekt z oblasti interní sociální odpovědnosti. Celková podpora dosáhla částky téměř 34 mil. Kč. Příležitosti v podobě spolufinancování společensky odpovědných aktivit ze zdrojů Evropské unie však bylo využito pouze v rámci tří projektů, a to jen ve dvou CSR oblastech. Ani jedna cukrovarnická firma pak nevyužila možnosti podpory aktivit spadajících do oblasti ekonomické odpovědnosti, např. v podobě podpory inovací výrobních postupů, výrobků či služeb anebo modernizace informačních a komunikačních technologií.

Možnosti spolufinancování společensky odpovědných aktivit cukrovarnických podniků v ČR v programovém období 2014–2020 ze zdrojů Evropské unie

Pro programové období 2014–2020 byla pro Českou republiku odsouhlasena celková alokace prostředků z ESIF ve výši 24 mld. eur, tj. cca 648 mld. Kč (5). Podporu je možné získat prostřednictvím 21 operačních programů (programy národní, přeshraniční spolupráce, nadnárodní a meziregionální spolupráce). Vzhledem k lokaci všech cukrovarů působících v České republice mimo hlavní město Prahu jsou na podporu jejich aktivit dostupné všechny výše uvedené operační programy s výjimkou programu určeného pro hlavní město Prahu (Praha – pól růstu ČR). Dostupná je pro cukrovarnické podniky také podpora v rámci územní dimenze podle místa jejich působnosti (prostřednictvím integrovaných teritoriálních investic, integrovaných plánů rozvoje měst a místních akčních skupin) (6).

Co se týká podpory projektů zaměřených na aplikaci společensky odpovědných aktivit, mohou být v současném programovém období realizovány zejména za podpory prostředků operačních programů Životní prostředí, Lidské zdroje a zaměstnanost, Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a Program rozvoje venkova.

Z operačního programu Životní prostředí mohou cukrovarnické firmy získat podporu na realizaci environmentálních společensky odpovědných aktivit, a to v rámci prioritních os zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní; zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech a odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika. Mezi podporované aktivity lze řadit např. výstavbu a modernizaci čistíren odpadních vod, aktivity vedoucí ke snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší či v odpadních vodách či aktivity orientované na snižování environmentálních rizik a rozvoj systémů jejich řízení. Podpora míří i do oblasti odpadového hospodářství, a to jak na prevenci vzniku odpadů, modernizaci výrobních postupů vedoucích ke snižování jejich produkce či na zvýšení míry využití odpadů (7).

Z operačního programu Zaměstnanost mohou producenti cukru získat podporu na realizaci sociálně odpovědných aktivit zaměřených na zaměstnance. Využít přitom mohou především prioritních os podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly a sociální začleňování a boj s chudobou. Získat přitom mohou podporu např. na vzdělávání pracovníků a zvyšování jejich kvalifikace, kariérní poradenství, age management či outplacement. Podporovány jsou rovněž aktivity vedoucí ke zlepšování rovných příležitostí mužů a žen, např. v podobě flexibilních forem pracovních úvazků či budování dětských skupin a další aktivity umožňující lépe sladit zvládnání pracovních povinností

a péči o rodinu. Podporu z tohoto operačního programu však lze čerpat i v oblasti sociálního podnikání (8).

Prostředky operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost jsou využitelné jak na podporu realizace opatření spadajících do oblasti ekonomické odpovědnosti, tak do oblasti environmentální odpovědnosti, ale i do oblasti odpovědnosti sociální. Využít lze prioritních os rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace; rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních firem; účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin. Podpořeny mohou být např. projekty spolupráce s vysokými školami či výzkumnými institucemi, dále pak investice do vývoje produktů, přenosu technologií, sociálních či ekologických inovací. Podporován je rovněž rozvoj netechnických kompetencí, vzdělávání zaměstnanců či rozvoj strategického řízení a marketingových aktivit na zahraničních trzích. Podporu lze získat i na projekty v oblasti ochrany životního prostředí vedoucí k vyšší míře využívání zdrojů tepelné a elektrické energie z obnovitelných zdrojů pro distribuci i vlastní spotřebu, snižování energetické náročnosti budov, výrobních i běžných provozních procesů či využívání odpadní energie. Podporována je i implementace systémů řízení spotřeby energie, zavádění nízkouhlíkových technologií v budovách, výrobě a dopravě, např. podpora elektromobility, či vyšší využívání druhotných surovin (9).

Z Programu rozvoje venkova mohou být spolufinancovány vybrané ekonomicky a environmentálně odpovědné aktivity cukrovarnických podniků, a to v rámci prioritních os podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech; podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství; podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu. Podpora primárně směřuje do zemědělství, lesnictví a venkovských oblastí. Realizovat však lze (mimo jiné formou partnerství se zemědělskými podniky) i projekty směřující k lepší organizaci potravinového řetězce, vč. zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, projekty na podporu účinného využívání zdrojů, ať už vody, tak energie či obnovitelných zdrojů a projekty vedoucí k přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku podporující snižování emisí skleníkových plynů (10).

Podporu z výše uvedených programů je možné získat buď přímo jako žadatel, nebo zprostředkovaně jako partner jiného žadatele, např. výzkumné instituce či prvovýrobce. Jak vyplývá z monitorovací zprávy za I. čtvrtletí roku 2017, od zahájení programového období bylo schváleno k realizaci 9 255 projektů v celkové hodnotě 129,6 mld. Kč (5). V rámci těchto projektů však zatím nefiguruje ani jeden projekt cukrovarnických firem.

Pro širší využití této podpory a zvýšení pravděpodobnosti jejího získání je třeba, aby management jednotlivých cukrovarnických podniků delegoval pracovníky specializující se na tuto problematiku, zajistil jim adekvátní vzdělávání a umožnil jim přístup k platformám pro sdílení informací z oblasti podpory CSR aktivit. Jako účelné se také jeví aktivně oslovovat potenciální partnery pro realizaci společných projektů či využívat spolupráce se specializovanými poradenskými firmami. Dále je třeba průběžně sledovat aktuální informace o vyhlášených výzvách v rámci jednotlivých programů a příslušných informačních seminářích. Podmínkou úspěšné realizace projektů spolufinancovaných z evropských fondů jsou přitom kromě orientace v metodických a prováděcích pokynech i dostatečné znalosti v oblasti projektového řízení. Pracovníci specializující se na tuto problematiku pak mohou rozšířit svou působnost a orientovat se nejen na podporu ze zdrojů Evropské unie, ale i dalších veřejných zdrojů jak na národní, tak mezinárodní úrovni.

Souhrn

Příležitostí cukrovarnických firem působících v České republice v kontextu liberalizace trhu i společenského trendu v podobě požadavku na uplatňování konceptu společenské odpovědnosti firem (CSR) je možnost spolufinancování CSR aktivit ze zdrojů Evropské unie. Cukrovarnické firmy v České republice mají možnost získat podporu jak na financování aktivit v oblasti ekonomické, sociální, tak i environmentální odpovědnosti. V programovém období 2007–2013 však možnosti spolufinancovat CSR aktivity z Evropských strukturálních a investičních fondů využily pouze dvě z pěti cukrovarnických firem. Na dva projekty v oblasti environmentální odpovědnosti a jeden projekt v oblasti sociální odpovědnosti získaly téměř 34 mil. korun. V programovém období 2014–2020 zatím možnosti spolufinancovat CSR aktivity ze zdrojů Evropské unie nevyužila ani jedna cukrovarnická firma. Využití přitom lze jak prostředků operačního programu Životní prostředí, Zaměstnanost, Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, tak Programu rozvoje venkova. Širší využití těchto prostředků však vyžaduje přijetí adekvátních opatření na úrovni jednotlivých firem. Zejména je třeba specializovat vybrané pracovníky na tuto problematiku a zajistit jejich vzdělávání jak v oblasti metodického rámce podpory, tak projektového managementu. Pozornost je třeba také zaměřit na rozvoj partnerství, která se stanou zdrojem synergického efektu.

Klíčová slova: cukrovary, společenská odpovědnost firem, projekty spolufinancované z Evropských strukturálních a investičních fondů, Česká republika.

Literatura

1. TETŘEVOVÁ, L. ET AL.: *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing, 2017, 216 s.
2. MULYADI, M. S.; ANWAR, Y.: Impact of corporate social responsibility toward firm value and profitability. *Business Rev.*, 2012 (2), s. 316–322.
3. *Čtvrtletní monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti v programovém období 2007–2013: II. čtvrtletí 2016*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016, [online] http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/2c88b997-bf3c-4791-aa14-f28fde6fffb5/CMZ_2016_IIQ_elektronicka.pdf, cit. 21. 5. 2017.
4. *Seznam příjemců*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017, [online] <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Seznamy-prijemcu>, cit. 20. 4. 2017.
5. *Čtvrtletní monitorovací zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020: I. čtvrtletí 2017*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017, [online] http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/e562f7a8-e2dd-4754-8b37-f6739976b996/Ctvrtletni-zprava-o-implementaci-DoP-2014-2020_1Q_2017_el_verze.pdf, cit. 22. 5. 2017.
6. *Územní dimenze*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016, [online] <http://www.dotaceeu.cz/cs/Microsites/uzemni-dimenze/Uvod>, cit. 23. 5. 2017.
7. *Programový dokument OPŽP 2014–2020*. Ministerstvo životního prostředí ČR, 2015, [online] <http://www.opzp.cz/obecne-pokyny/dokumenty>, cit. 22. 5. 2017.
8. *OP Zaměstnanost 2014–2020*. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2014 [online] <https://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>, cit. 23. 5. 2017.
9. *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2015, [online] <http://www.mpo.cz/dokument157679.html>, cit. 20. 5. 2017.
10. *Program rozvoje venkova 2014–2020: základní informace*. Státní zemědělský intervenční fond, 2013, [online] https://www.szif.cz/cs/prv2014-zakladni_informace, cit. 19. 5. 2017.

Košťálová J., Tetřevová L.: Co-financing of CSR Activities of Sugar-Producing Enterprises: Opportunities for EU-Funded Support in Czech Republic

An opportunity for sugar-producing companies operating in the Czech Republic in the context of the approaching market liberalization and the social trend in the form of a requirement to apply the concept of corporate social responsibility (CSR) is the possibility of co-financing CSR activities from the European Union funds. Sugar-producing companies in the Czech Republic have the opportunity to receive support for financing their activities in the economic and social areas as well as the area of environmental responsibility. In the 2007–2013 programming period, however, only two out of five sugar-producing companies benefited from the possibility to co-finance CSR activities from the European Structural and Investment Funds. They received almost CZK 34 million for two environmental responsibility projects and one social responsibility project. In the 2014–2020 programming period, not even a single sugar-producing company has taken the opportunity to co-finance CSR activities from the EU so far. They could use the resources of the Operational Programme Environment, Employment, Enterprise and Innovation for Competitiveness and the Rural Development Programme. However, a wider use of these funds requires the adoption of adequate measures at the individual company level. In particular, it is necessary to prepare selected staff for this issue and ensure their education both in the area of methodological support framework and project management. Attention should also be paid to the development of partnerships that will provide a synergy effect.

Key words: sugar producers, corporate social responsibility, project co-financed by European Structural and Investment Funds, Czech Republic.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Jana Košťálová, Ph.D., Univerzita Pardubice, Fakulta chemicko-technologická, Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu, Studentská 95, 532 10 Pardubice, Česká republika, e-mail: jana.kostalova@upce.cz